

ועדה לפי סעיף 44(א) לפקודת הרופאים (נוסח חדש), התשל"ז-1976

כ"ז אדר א, תשע"ד
27 בפברואר, 2014

בעניין:

ד"ר בועז לב, משנה למנכ"ל משרד הבריאות, באמצעות בא כוחו עו"ד
יונתן ברג לשכת התובעת הראשית, הלשכה המשפטית, משרד הבריאות,
ירושלים

הקובל

- נגד -

ד"ר סעיד סרסור ת.ז. [REDACTED] רופא מורשה בעל רישיון [REDACTED],
באמצעות בא כוחו עו"ד שאדי נאטור [REDACTED]

הנקבל

דיון וחשבונו לפי סעיף 44(א) לפקודת הרופאים (נוסח חדש), התשל"ז-1976

1. הקובלנה

ביום 21.8.2013 הגיש ד"ר בועז לב, המשנה למנהל הכללי של משרד הבריאות, קובלנה מתוקנת נגד ד"ר סעיד סרסור ת.ז. [REDACTED] רופא מורשה בעל רישיון [REDACTED] (להלן- הנקבל) מכוח האמור בסעיף 41(5) לפקודת הרופאים (נוסח חדש), התשל"ז-1976 (להלן- הפקודה), בגין הרשעתו בעבירה פלילית שלא על פי הפקודה.
קובלנה זו החליפה קובלנה קודמת מיום 26.5.2009.

2. הוועדה

שר הבריאות מינה אותנו כוועדה שתדון בקובלנה (להלן- הוועדה). לאחר דחיה ארוכה בשל התמשכות ההליך הפלילי, הועדה קיימה דיון ביום 30.1.2014 ובו הופיעו מטעם הקובל עוה"ד יונתן ברג, הנקבל ובא כוחו עוה"ד שאדי נאטור.

3. האירועים ברקע הקובלנה

הנקבל, עבד כרופא במרפאה בכפר קאסם בשם ש.ר.ד. שירות רפואה דחוף בע"מ, אשר סיפקה

שירותים רפואיים 24 שעות ביממה, כאשר בכל משמרת עבד רופא אחד שהסתייע באח אחד או שניים.

הנקבל, יחד עם עוד חמישה נאשמים שעבדו במרפאה ביניהם רופאים ואחים, הואשם בת"פ 8052-05-09 בבית משפט השלום בפתח תקווה, כי עובר לחודש אוגוסט 2008 קשרו קשר עם הבעלים של המרפאה, מוראד עאמר, להונות את רשויות הצבא בכך שסיפקו תעודות מחלה כוזבות לחיילים כדי להגדיל את רווחי המרפאה, עבירה לפי סעיף 499(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 וכן בעבירות של מתן וסיוע למתן תעודות כוזבות, ונסיון, וסיוע לנסיון, לקבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות.

בסופו של דבר, לאחר הפרדת דיונים ותיקון שני בכתב האישום, הואשם הנקבל באישום של קשירת קשר לביצוע פשע לפי סעיף 499(א)(1) לחוק העונשין ושני אישומים של מתן תעודה כוזבת לפי סעיף 281 לחוק העונשין.

בבית משפט השלום בהתאם להסכמת הצדדים הודה הנאשם (הנקבל שלפנינו) בכתב האישום המתוקן (בשנית) והמאשימה עתרה להרשעתו והטלת צו של"צ, מאסר על תנאי וקנס, בעוד שב"כ הנאשם עתר לאמץ את המלצת תסקיר שירות המבחן, ולהטיל צו של"צ ללא הרשעה. בית המשפט החליט להרשיע את הנקבל הטיל עליו ששה חודשי מאסר על תנאי, 180 שעות לתועלת הציבור וקנס בסך 5000 ₪, אך בסיפא של פסק הדין הוסיף בית המשפט דברים אלה: "מומלץ בבוא היום, אם וכאשר תישקל שאלת העסקתו כרופא בשל הרשעתו, כי הנסיבות יוצאות הדופן תילקחנה בחשבון, כך שעל אף ההתנהגות הפסולה לא ייפגע עיסוקו יתר על המידה, ויוכל להמשיך ולעסוק במקצועו כרופא".

הערעור בבית המשפט המחוזי (עפ"ג 12-03-19695) נדחה, אך בית המשפט הצטרף להמלצת בית משפט השלום לעיל.

4. ההליך בפני הועדה

4.1. בתחילת הדיון הוגש לנו כתב האישום המתוקן בשנית שבו הודה הנאשם בהליך הפלילי, ובהתאם לכך ולהרשעתו בעבירה פלילית, הודה הנקבל באמור בקובלנה המתוקנת ונשמעו טיעוני הצדדים לעונש, לאחר שמיעת עד אופי מטעם הנקבל.

4.2. עד האופי מטעם הנקבל היה ח"כ אברהם סרסור, שסיפר לנו כי הוא בן דודה של אם הנקבל, ומכיר את משפחת הנקבל שהיא משפחה נכבדה בכפר קאסם, שאיש מבניה לא הפר את החוק או הסדר הציבורי, וכך גם הנקבל שהוא מכירו באופן אישי. ח"כ סרסור, שהיה יו"ר מועצת כפר קאסם (שכיום היא עיר) סיפר כי הנקבל תרם מזמנו לצוותים שהקים העד לקידום הישוב והרפואה ולחברה בכלל. המעידה החד פעמית של הנקבל הפכה לטראומה מבחינתו, והעד הביע תקוותו ששיבה זו תהיה סוף פסוק לפרשה, והוא מאמין שד"ר סרסור לא יאכזב.

4.3. עו"ד יונתן ברג, ב"כ הקובל, הפנה אותנו לפסקי הדין המנחים - תחילה עניין אליהו נ. שר הבריאות ע"א 412/90 המדבר ברופא שנתן 15 פעמים תעודות כוזבות תמורת תשלום לצורך השתמטות ממילואים במשך מספר שנים, ובגין כך המליצה ועדת המשמעת לבטל את רשיונו, וכך החליט השר, ובית המשפט העליון ראה בפסק דינו את הדברים בחומרה, ואמר שהעונשים בעבר היו קלים מדי ושלילת רישיון למספר חדשים אינה מספקת, ומחוייב אמצעי משמעת חמור יותר ולכן התלה רשיונו לשלוש שנים. כך גם בעניינו של ליביו ליאור בו הושפט זיילר בצו לפי פקודת הרופאים ציין את מעמדו של הרופא והיותו נאמן הציבור בפסק הדין בקשר למסירת מידע על בריאותו של אדם, ובית המשפט העליון (ע"א 10979/04), הדגיש את החומרה שבהנפקת תעודות כוזבות, את הצורך בהגנה תקיפה על טוהר המידות של העוסקים ברפואה, כאשר השיקול המרכזי הוא הגנה על האינטרס הציבורי בשמירה על רמתו של מקצוע הרפואה, ורשיונו של הנקבל הותלה לשנה. כן הפנה אותנו עו"ד ברג לעניין סבין וטען, כי הועדה צריכה לשקול את הסכנה שנקבל יחזור על מעשיו ואת ההרתעה הכללית, ובעניין זה המסר צריך להיות ברור. לאור המהפך שהיה בפסיקה ואמצעי המשמעת שנוקטו לגבי רופאים אחרים בפרשה זו - בעניינו של ד"ר מוחמד טאה וד"ר סאלח בדיר שרשיונם הותלה לחודשיים, ובעניינו של ד"ר עבדל עזיז בדיר - בקש עו"ד ברג, כי נמליץ

על התליית רישיונו של הנקבל לחודשיים לפחות.

4.4. עו"ד שאדי נטור, ב"כ הנקבל, ציין בראשית טיעונו כי בעוד ב"כ הקובל התייחס לפרשה במקורו, ובעיקר בסוף דבריו, למקרהו של ד"ר סאלח בדיר, הרי מקרהו של הנקבל שונה בתכלית וחופף לדבריו רק למקרהו של ד"ר עבדל עזיז בדיר שהודה במתן שלוש תעודות כוזבות לשלשה חיילים, שההבדל בינו לבין הנקבל היה שהתנגד להתנהלות המרכז (ולכן לא הואשם בעבירת קשר) בעוד האחרים "נרדמו בשמירה" אף אצל שניהם היתה התנהגות קלוקלת, וכן לאח מוג'הד נאזל שהאישומים נגדו היו זהים, ואשר הועדה לא מיצתה עמו את הדין כי טרם היה אח מוסמך והתלתה רישיונו לשלשה שבועות. לטענת עו"ד נאטור בית משפט השלום לא הרשיע את הנקבל "בצורה סופית", הוא לא חרג מן הכלל של אישור עסקאות טיעון, החליט להרשיע את הנקבל ולהטיל עליו צו לתועלת הציבור, קנס והתחייבות שלא לעבור עבירה אך ללא מאסר על תנאי כמו על סאלח בדיר, וכן המליץ – לא כבדרך אגב וכמס שפתיים – שהנסיבות יוצאות הדופן של הנקבל ילקחו בחשבון והוא יוכל להמשיך בעיסוקו כרופא, ובית המשפט המחוזי צרף המלצתו לכך גם כן. לאור אמצעי המשמעת שנקט במקרה של ד"ר סאלח בדיר שרישיונו הותלה לחודשיים על אף שהתבקשה התליה לשנים, והתליית רישיונו של האח מוג'הד נאזל לשלושה שבועות, הרי המקרה של ד"ר סרסור נמצא מבחינת המהות בתחת המדרג ואמצעי המשמעת ועל כן הסנקציה לגביו צריכה להיות נזיפה בלבד. הנקבל הוא רופא מאז 1990 ללא כל דופי, הסוכן המדיח פנה למרפאה ולא אליו באופן אישי, בניגוד למוחמד טהא אליו פנה הסוכן והוא שלשל כסף לכיסו ובית המשפט הטיל עליו מאסר (בריצי עבודת שירות), ורישיונו הותלה לחודשיים. הנקבל הוא היחיד מעשרה אחים שסיים לימודים אקדמאים לאחר שהמשפחה חסכה פרוטה לפרוטה לצורך זה, יש לו ארבעה ילדים, וכיום הוא מנהל את מרפאת קופת חולים לאומית, והומלץ על פי מסמך הקופה משנת 2008.

5. החלטת הועדה

5.1. הנקבל הורשע על ידי בית משפט בביצוע עבירה פלילית שלא על פי הפקודה, הרשעה שהיא כשלעצמה מהווה עבירת משמעת. אין מחלוקת כי מדובר בעבירה הפוגעת בתדמיתו ובכבודו של מקצוע הרפואה ובאמון הציבור ברופאים. רישום מידע רפואי כוזב, הכנת מסמכים הכוללים מידע רפואי כוזב ומסירתם לזולת, בין אם הם נקראים תעודת רפואית, המלצה לחופשה מן הצבא שבו אבחנה רפואית או בכל שם אחר, כשהם נמסרים מטעם רופא, בין אם לרשויות המדינה ובין אם לגורם אחר, פוגעים באושיות מקצועיות הרפואה, שבהם הסתמכות על רישום קודם היא בסיס לטיפול הניתן לחולים ולבריאותם, וליחסי האמון כלפי המקצועות הרפואיים. לא בכדי קבע החוק במפורש, בסעיף 43 לפקודה, כי רופא הנותן תעודה כוזבת, מטעה או בלתי הוגנת, בין במזיד ובין ברשלנות, יראוהו כמי שנהג בדרך שאינה הולמת רופא מורשה, ובעניינו מדובר כאמור בביצוע עבירה פלילית.

לכך התייחס בית המשפט העליון בע"א 10979/04 ליביו לאור נ. שר הבריאות (פ"ד נט) (357) בדברי השופטת פרוקצ'יה בעמ' 364: "השמירה על טוהר המידות בתחום עיסוק זה איננה מסתכמת בדאגה לתקינות פעולתה של המערכת הרפואית ביחסה לרשויות הציבוריות האחרות, ובשמירה על אמון הציבור בה. ניקיון כפיו של העוסק ברפואה וטוהר פעולתה של המערכת הם תנאי הכרחי גם לקיומה של רמה רפואית-מקצועית ראויה המקרינה במישרין על שלום האדם ועל חיי אדם".

לפיכך, השיקול המרכזי כפי שקבע בית המשפט, כפי שיובא להלן, הוא האינטרס שיש לציבור בשמירה על רמתו ועל כבודו של מקצוע הרפואה ועל אמון הציבור ברופאים, ומפני אינטרס זה נסוגות הנסיבות האישיות של הרופא, כדברי השופטת חיות בעמ' 362: "השיקול המרכזי בהליכים המשמעתיים שבנידון הינו השיקול של הגנה על האינטרס שיש לציבור בשמירה על רמתו ועל כבודו של מקצוע הרפואה ועל אמון הציבור ברופאים לפיכך

נפסק כי בהליכים ממין זה השיקול המרכזי שעל הגורם המחליט לשוות לנגד עיניו הוא אינטרס הציבור, ואילו השיקולים הספציפיים הנוגעים לעבריו המשמעת העומד בפניו הם עניין משני שיש לשקלו, אם בכלל.....”

וכך גם בע"א 412/90 משה אליהו (פ"ד מד(4) 422), שבו אמר בית המשפט כי עניינו של הדין המשמעותי במקרים בהם הורשע רופא בעבירה שלא על פי פקודת הרופאים היא בהסקת המסקנה מה ההשלכה, אם בכלל, להרשעה, על עיסוקו של הנידון ועל תפקודו המקצועי, בציינו כי הוראה כאמור לא נקבעה לגבי כל מקצוע אלא רק לגבי המשתתפים למסגרת מקצועית מסוימת בהם נדרשת רמת התנהגות מיוחדת וקפדנית ביותר הנובעת מיעדו של המקצוע וממעמדו החברתי.

וראו גם דבריו של הנשיא ברק בע"א 50/91 אדגר סבין נ. שר הבריאות (פ"ד מז(1) עמ' 27 : "אין לתחום את השיקולים הרלוונטיים בקביעת העונש המשמעותי.. יש לנקוט לעניין זה אמת מידה גמישה, אשר תאפשר להביא בחשבון, בכל מקרה ומקרה, גם את חומרת הסכנה הנשקפת לציבור מהישנות מעשיו של רופא, אך גם ערכים, צרכים ואינטרסים לגיטימיים אחרים עליהם באה הענישה המשמעותית-מקצועית להגן. בין אילו ניתן למנות את האינטרס בהתרעה כללית... את הצורך בשמירה על כבוד המקצוע... ואת אמונו הציבור במקצוע..."

5.2. ב"כ הקובל ביקש מאתנו כי נמליץ על התליית רישיונו של הנקבל לחודשיים לפחות החומרה שבהנפקת תעודות כוזבות, את הצורך בהגנה תקיפה על טוהר המידות של העוסקים ברפואה ותוך הסתמכות על פסקי הדין בעניין אליהו וליביו ליאור והחלטות קודמות בפרשה זו.

ב"כ הנקבל בקש כי נסתפק באמצעי משמעת מינימלי של נזיפה, לאור חלקו של הנקבל במסגרת הפרשה שהוא כתב האישום, השוואתו לנקבלים אחרים בגין אותה פרשה, ונסיבותיו האישיות, ובעיקר - כדבריו - המלצת בית משפט השלום "שהנסיבות יוצאות הדופן (של הנקבל) ילקחו בחשבון ויוכל להמשיך בעיסוקו כרופא", שעליה חזר בית המשפט המחוזי.

כאן המקום להדגיש, כי בית המשפט שלום בהמלצתו בסיפא לפסק דינו (אשר בית המשפט המחוזי הצטרף אליה), לא נקט בלשון ממנה משתמע שאין מקום לנקוט באמצעי משמעת של התליה. דבריו המדויקים של בית המשפט, אשר הובאו על ידינו בסעיף 3 לעיל, היו: "מומלץ בבוא היום, אם וכאשר תישקל שאלת העסקתו כרופא בשל הרשעתו, כי הנסיבות יוצאות הדופן תילקחנה בחשבון, כך שעל אף ההתנהגות הפסולה לא ייפגע עיסוקו יתר על המידה, ויוכל להמשיך ולעסוק במקצועו כרופא". לא יפגע עיסוקו יתר על המידה, קרי, לא נאמר שלא יפגע כלל, אלא יתר על המידה בלבד.

אין ספק לדעתנו, והדבר אינו עומד בניגוד להחלטת בית המשפט (מבלי להתייחס לשאלה אם ועד כמה מהווה התווית הדרך בה עלינו לפעול לאור השוני בין מטרות הדין הפלילי לעומת הדין המשמעותי), כי רק אמצעי משמעת של התליית רישיון יעביר את המסר הנכון לגבי חומרת העבירה שהוא הקובלנה, שכדברי בית המשפט העליון בעניין אליהו לעיל, היא עבירה המשחיתה את מקצוע הרפואה ואת הציבור בכללותו וכי "רופא המוכר אישור רפואי כוזב תמורת כסף או שווה כסף, פוגע ביעודו ובתדמיתו של מקצוע הרפואה וזורע בציבור תחושה שאין לסמוך על אישורו של רופא, וכי חוות דעת רפואית היא מרכולת העומדת למכירה". השאלה העומדת בפנינו היא, איפוא, מהי תקופת ההתליה המתאימה לנסיבות העניין.

5.3. אכן, צודק ב"כ הקובל בגישתו כי השיקול המרכזי כפי שקבע בית המשפט, הוא האינטרס שיש לציבור בשמירה על רמתו ועל כבודו של מקצוע הרפואה ועל אמונו הציבור ברופאים, ומפני אינטרס זה נסוגות הנסיבות האישיות של הרופא, והן הופכות להיות למצער משניות. יחד עם זאת נציין, בהתייחסות לפסקי הדין שצוינו על ידי ב"כ הקובל (אשר אמנם בסוף דבריו הסתפק, לאור תקדימים בפרשה זו, בבקשת התליה לחודשיים לפחות): במקרה של די"ר אליהו, שרישיונו הותלה לשלוש שנים, מדובר ברופא שבמהלך שלוש שנים נתן כ-15 אישורים כוזבים, והורשע בלקיחת שוחד בנוסף למתן תעודה כוזבת והפרת אמונים; במקרה של די"ר ליביו ליאור מדובר אמנם במתן אישור כוזב אחד לשם השתמטות

ממילואים, כאשר הרופא והחולה "תכננו תכנון היטב הן את מהלכי האישור הרפואי, הן את שאמור הסטודנט לעשות..." , כאשר "הדריך הנקבל את הסטודנט..." , כאשר היתה לנקבל "המעורבות היזומה.. בכל העשייה שעל הסטודנט לעשותה..." , "בנטילת חלק פעיל מאד בהכשלת המערכת הצבאית", שבגיני הוטל עליו עונש התליה של שנה שהיה בניגוד להסדר טיעון של הקובל עם הנקבל בו הוסכם על התליה של ארבעה חדשים והמלצת הועדה לאשר את הסדר הטיעון.

5.4. בייכ הנקבל ביקש שנקודת המוצא של הוועדה תהיה ההחלטה בעניין ד"ר מוחמד טהא, ד"ר סאלח בדיר, ד"ר עבדל עזיז בדיר והאחר מוג'הד נאזל. לטענתו מקרהו של טהא חמור יותר ממקרהו של הנקבל, שכן החיילים פנו אישית לד"ר טהא ולא במסגרת מרפאה בה עבד, הוא שלשל כסף לכיסו ואישומיו ועונשו היו חמורים יותר, ומקרהו של ד"ר סאלח בדיר אף הוא חמור מזה של הנקבל. ואילו ד"ר עבדל עזיז בדיר שמקרהו של הנקבל חופף לו, נתן שלוש תעודות כוזבות לשלשה חיילים, ואילו מוג'הד נאזל הואשם בדיוק באישומים בהם הואשם הנקבל.

כאן נציין במאמר מוסגר, בהקשר להמלצת וועדת המשמעת והחלטת כ"י השופט סטרשנוב בעניין ד"ר מוחמד טהא (שניהל מרפאה בכפר קאסם בה עבד בעצמו, שלא במסגרת המרפאה בה עבד הנקבל והורשע על פי הודאתו בהליך הפלילי במתן אישורי מחלה כוזבים וניסיון לקבל דבר במירמה בנסיבות מחמירות, ורשינו הותלה על פי המלצת ועדת המשמעת (ברוב דעות) לחודשיים) - דברי בית המשפט בהליך הפלילי בקשר לדרוג חלקם של נאשמים שונים בפרשת מתן התעודות הכוזבות לחיילים בכפר קאסם לא באו לידי ביטוי בהחלטת הוועדה בעניין ד"ר מוחמד טהא, משלא הוצגו בפני הוועדה, כפי שעולה מטיעוני הצדדים שפורטו בסעיף 4 להחלטתה.

אכן, הפניה לד"ר סרסור לא היתה ספציפית אליו אלא אל המרפאה בה עבד, ואכן, העבירות בהן הורשע אינן זהות לאילו בהן הורשע ד"ר טהא - הוא לא הורשע, ולא הואשם בסופו של דבר, בנסיון לקבל דבר במרמה, אך כל נשכח כי הורשע בעבירה של קשירת קשר לביצוע פשע ובשתי עבירות של מתן תעודה כוזבת.

הנקבל, לעומת ד"ר טהא, היה חלק מארגון שהיה בו דפוס עבודה פסול, גם אם כדברי בא כוחו "נרדם בשמירה", והורשע כאמור בקשירת קשר לביצוע פשע. הנקבל, רופא ותיק, שהיה בעת האירועים נשוא הקובלנה רופא למעלה מעשרים שנה (בניגוד לד"ר טהא שהיה בתחילת דרכו ממש), מנהל מרפאה בקופת חולים (במקביל לעבודתו במרפאת ש.ר.ד), שזכה להמלצת מעסיקתו, ומאדם ברמה כזו מצופה שיגלה התנגדות לדפוס התנהגות פסול, וינהג בהגינות ובטוהר כפיים. בניגוד לד"ר עבדל עזיז בדיר שבמשך תקופה ארוכה התנגד לפעילות הפסולה במרכז, ובלילה אחד כשל כוחו, לא כך נהג הנקבל ולפיכך אין מקום ללמוד מאמצעי המשמעת שהושת על ד"ר בדיר על הנקבל.

5.5. לאחר ששקלנו את כל שנטען והוצג בפנינו, דעתנו היא, כי במסגרת איזון האינטרסים, אמצעי המשמעת שיבטא את את חומרת מעשהו של הנקבל מחד גיסא, ואת נסיבותיו האישיות, הודאתו וחרטתו, כאשר לגד עניינו גם המלצות בית המשפט המחוזי ובית משפט השלום, אנו ממליצים לכ"י השרה להתלות את רשינו של הנקבל לששה שבועות.

פרופ' צבי שטרן
נציג
ההסתדרות הרפואית

ד"ר אשר שלמון
יו"ר

עיריית אלטשולר, עו"ד
נציגת
היועץ המשפטי לממשלה